INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

POLICY BRIEF

Únor 2025

Geopolitické napětí a poválečná obnova Ukrajiny

Karel Sál

Shrnutí

Moderní svět čelí složitým výzvám, které propojují bezpečnost a ekonomický rozvoj. Rostoucí vojenské schopnosti Severní Koreje, její jaderné ambice a podpora Ruska v konfliktu na Ukrajině přetvářejí regionální a globální dynamiku, zintenzivňují napětí ve východní Asii a komplikují alianční vztahy. Mezitím představuje poválečná rekonstrukce Ukrajiny příležitost k vybudování odolné ekonomiky s mezinárodní podporou, zaměřenou na reformy správy a infrastrukturu. Tyto paralelní události podtrhují měnící se globální rovnováhu sil a propojení mezi bezpečnostními riziky a hospodářským oživením. Porozumění strategickým cílům Severní Koreje a cestě Ukrajiny k obnově nabízí vhled do vyvíjejícího se geopolitického prostředí a možností pro podporu stability a pokroku.

Hlavní body

- Severní Korea podporuje Rusko dodávkami zbraní a vojáků, čímž zintenzivňuje globální bezpečnostní napětí.
- Jižní Korea má strategickou příležitost podpořit Ukrajinu vojenskými technologiemi a posílit svou globální pozici.
- Poválečná rekonstrukce Ukrajiny nabízí ekonomické příležitosti, ve kterých mohou jihokorejské firmy hrát klíčovou roli.

Původ konfliktu na východní Ukrajině a pohled Jižní Koreje

„Konflikt na východní Ukrajině se stal globálním.“ Tato teze, která by se ještě před rokem zdála přehnaná, se na začátku roku 2025 stala realitou. Není to pouze kvůli geografické poloze Ruska, jehož území se rozkládá přes velkou část Eurasie, ale také kvůli povaze a původu nejkrvavější války v Evropě od druhé světové války. Tento konflikt vznikl především s cílem obnovit postavení sovětského impéria před jeho rozpadem v roce 1992. Po Moldavsku a Gruzii byla další na řadě Ukrajina.

Z širší perspektivy lze rusko-ukrajinskou válku chápat jako závěrečný akt studené války, jejíž kořeny sahají k revolučním událostem carského Ruska. Kulminovala v 50. letech v Koreji (Stalinova podpora Kim Ir-sena během korejské války) a poté postupně slábla až do událostí roku 1989 v Evropě a následného rozpadu Sovětského svazu na konci roku 1992. Rozpad SSSR však neznamenal konec sovětského imperialismu. Zhroucení a ztráta ruské dominance byly i ruskými demokratickými politiky vnímány jen jako dočasné. První a druhá válka v Čečensku za prezidentství Borise Jelcina pouze předznamenaly to, co se nyní během 25 let vlády Vladimira Putina pokouší provést.

Nejde jen o anexi Donbasu a Krymu či o ochranu utlačovaných Rusů v oblastech mimo Ruskou federaci, ale o obnovu sovětské velikosti bývalými tajnými agenty SSSR, o zvrácení geopolitického vývoje v Evropě a Asii od roku 1989 a o šíření antidemokratického a antiliberálního autoritářství. To jsou skutečné cíle současného ruského vedení, na kterých pracují desítky let.

S tím souvisí i rozložení sil v tomto konfliktu, zejména na straně „těch špatných“. Sověti stáli u zrodu jak Čínské lidové republiky (1949), tak Korejské lidově demokratické republiky (1948), takže není překvapivé, že obě země podporují svého původního zakladatele proti Ukrajině a jejím spojencům, i když každá jiným způsobem.

Čína podpořila Putinovo tvrzení, že Rusko zahájilo útok na Ukrajinu v roce 2022 kvůli provokacím Západu, i když se Peking snažil alespoň navenek udržet zdání neutrality. Mezitím byla Čína obviněna z napomáhání ruské válečné mašinerii prostřednictvím dodávek „dvojího užití“, jako jsou mikroelektronika a obráběcí stroje. Čínský lídr Si Ťin-pching opakovaně zdůrazňoval strategickou spolupráci s Ruskem jako součást partnerství „bez omezení“, což v roce 2023 vyústilo v rekordní bilaterální obchod ve výši 240 miliard dolarů (Week, 2004).

Kvůli zcela odlišné ekonomické strategii nemohlo severokorejské vedení pomoci svému zakladateli pokročilými technologiemi a nákupem surovin jako čínští komunisté, takže Kim Čong-un nejprve pomohl dodávkami zbraní a následně bojovými jednotkami. Od srpna 2023 do října 2024 měla Severní Korea dodat přibližně 20 000 kontejnerů, z nichž 80–95 % nákladu tvořila munice, zejména 152mm a 122mm dělostřelecké granáty v odhadovaném množství přibližně 6 milionů kusů, přičemž zbývajících 5–20 % obsahovalo další zbraně, například přenosné protiletadlové rakety, pušky, raketomety a minomety (Guseinova, 2024: 11-14). Podle zpráv amerického ministerstva obrany mělo do konce října 2024 do oblasti ruského Kursku dorazit přibližně 10 000 severokorejských vojáků (US Department of Defense, 2024).

Přímý vstup severokorejských vojáků na evropské bojiště činí z rusko-ukrajinské války skutečně globalizovaný konflikt. Už nejde jen o částečně skrytou a neoficiální ekonomickou pomoc, jako v případě Číny. Události na Ukrajině tak přímo ovlivňují Jižní Koreu, která je vzdálena tisíce kilometrů.

Nepřítel nepřítele je přítel

Současná Jižní Korea (ROK) je unikátním příkladem toho, jak může ekonomický rozvoj a tržní síly výrazně ovlivnit postavení národa ve světovém obchodu a politice. Při pohledu na nedávnou historii

Jižní Koreje by jen málokdo předpokládal její ekonomický úspěch, přičemž korejské společnosti nyní dominují široké škále výrobních odvětví, od těžkého strojírenství a zbraní až po elektroniku a zábavní průmysl.

Jižní Korea je de facto pouze polovinou národa, který téměř celé první poloviny 20. století trpěl pod okupací imperiálního Japonska. Po skončení druhé světové války však byl mír nahrazen krutou válkou, která se přelévala ze severu na jih a zpět, přičemž země se stala místem globálního konfliktu mezi Východem a Západem. Ani stabilizace Jižní Koreje na 38. rovnoběžce po příměří v roce 1953 neznamenala prosperitu, ale spíše problematické přežití vedle nepředvídatelného souseda, silně podporovaného Sovětským svazem a komunistickou Čínou. Ještě na konci 70. let, kdy Jižní Koreji vládly zkorumpované vojenské junty, to nevypadalo na žádný velký úspěch.

O čtyři desetiletí později se však Jižní Korea proměnila v hypermoderní stát s výjimečnou exportní ekonomikou, přičemž v letech 2022 a 2023 dokonce překonala Japonsko v HDP na obyvatele (Sato, 2024). Právě tento výjimečný ekonomický úspěch a vývoj války na Ukrajině (přímé zapojení Severokorejců do bojů) nyní mění globální roli a odpovědnost Jižní Koreje. ROK má jedinečné zkušenosti s režimem Severní Koreje, a tajné služby i vláda Jižní Koreje mají nejlepší přehled o tom, čeho je Severní Korea schopna, co nejvíce potřebuje a co stojí za ruskou sofistikovanou produkcí nových bojových jednotek z cizích občanů. Jižní Korea nyní stojí na křižovatce, zda bude hrát stejně důležitou roli v mezinárodní politice jako v mezinárodním obchodu. A tato jedinečná příležitost pro Soul se nachází přesně 7 300 kilometrů na západ – na Ukrajině.

Intervence Soulu

Pokud se Soul rozhodne jednoznačně podpořit Ukrajinu, jihokorejská podpora by mohla zvrátit celý konflikt a dokonce přímo vést k mírové dohodě. Zatímco evropští a američtí spojenci mají omezené kapacity pro výrobu zbraní, které jsou kriticky potřebné v dlouhotrvajícím pozemním boji, jihokorejské světově špičkové společnosti nadále vyvíjejí, zdokonalují a vyrábějí přesně to vojenské vybavení, které Ukrajina zoufale potřebuje. Nyní jsou jihokorejské firmy světovými lídry ve výrobě vojenských vozidel, munice, automatizovaného dělostřelectva a dalšího obranného vybavení (Haggard, 2024).

Současná situace je obrovskou příležitostí pro Jižní Koreu vstoupit do řad nejdůležitějších globálních hráčů a posílit své postavení. Jižní Korea nebyla v loňském roce pozvána na summit G7+ plánovaný na červen v Itálii.[1] Země také neuspěla v kandidatuře na pořádání světové výstavy Expo 2023 (Global Times, 2024). Spolupráce mezi Pchjongjangem a Moskvou je tedy pro Soul přímou výzvou. Antikomunistická a antisovětská rétorika by měla silný dopad na jihokorejskou společnost a zaměření se na pomoc napadené zemi, přičemž by čerpala ze svých vlastních zkušeností s agresivními sovětskými režimy, by mohlo znovu sjednotit jihokorejskou společnost. To by mohlo pomoci překonat současnou vnitropolitickou krizi, která v Jižní Koreji přetrvává již celé desetiletí (od potopení trajektu Sewol).

Vystoupit z role střední mocnosti s obrovským ekonomickým potenciálem mezi světovými velmocemi není snadný úkol, zvláště když má za zády Severní Koreu a komunistickou Čínu. Ale během své historie již Jižní Korea mnohokrát ukázala, že nepříznivé okolnosti na ni často neplatí. Zapojení Jižní Koreje do konfliktu na Ukrajině by jistě stálo mnoho zdrojů a lidských kapacit, ale potenciální přínosy tohoto rozhodnutí by mohly pozitivně ovlivnit budoucnost Jižní Koreje, která se v současnosti může zdát nejistá.

[1] Moon Jae-in, bývalý prezident Jižní Koreje, byl pozván na summity G7 v letech 2020 a 2021. V květnu 2023 byl Yoon pozván k účasti na summitu v Hirošimě, Japonsko (Global Times, 2024).

Příležitosti a hrozby

Jižní Korea nemusí být do konfliktu zapojena přímo. Může sehrát roli dodavatele klíčových technologií a důležitého spojence na mezinárodní scéně. ROK by však měla mít na paměti, že pokud Putinovo Rusko na Ukrajině selže, mohlo by to nakonec pozitivně ovlivnit vztahy mezi Jižní a Severní Koreou. Oslabené Rusko znamená i oslabený severokorejský režim, protože oba systémy jsou založeny na stejném politicko-ideologickém modelu neomylného vůdce, který může vše, ale zároveň za vše nese odpovědnost.

Pokud by účast Jižní Koreje v konfliktu přinesla pozitivní změnu ve vývoji situace na východní Ukrajině, pak by se jistě zlepšily vztahy nejen s Ukrajinou, ale s celým východním a severním křídlem NATO. Státy bývalého východního bloku si jsou velmi dobře vědomy rozsahu kremelského úsilí o revizi poválečného uspořádání v Evropě.

ROK má rovněž důležitou roli v poválečném období a očekávaném procesu rekonstrukce. Odhadované náklady na poválečnou obnovu a rekonstrukci Ukrajiny dosahují 486 miliard dolarů v příštím desetiletí (RDNA3), což je nárůst oproti 411 miliardám odhadovaným v předchozím roce (RDNA2). Největší potřeba se týká bydlení, které představuje 17 % celkových odhadovaných nákladů, následované dopravou, obchodem a průmyslem, zemědělstvím a energetikou – tedy všemi oblastmi, ve kterých jihokorejské společnosti dominují (RDNA3: 39-40).

Graf 1: Srovnání potřeb Ukrajiny v RDNA1, RDNA2 a RDNA3 (v miliardách USD)

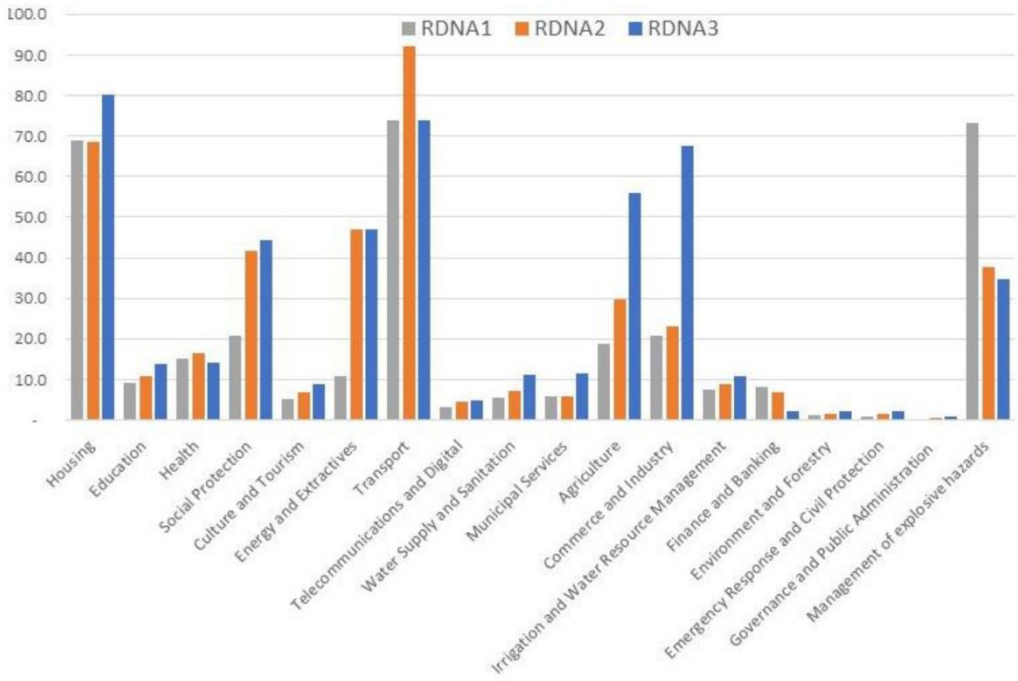

Source: RDNA3: 39-40

Pokud by se Korea a její společnosti staly klíčovými hráči při hledání mírového řešení nebo udržitelného dlouhodobého příměří, budoucí účast jihokorejských firem na úkolu obnovy Ukrajiny v hodnotě půl bilionu dolarů by byla nejen zajištěna, ale mohla by rovněž usnadnit cestu jihokorejským podnikům k vytvoření významné přítomnosti na Ukrajině, která je úzce propojena s Evropskou unií – největším trhem na světě. Jihokorejský ekonomický zázrak se může zopakovat, ale tentokrát mohou být Korejci v roli investorů a dodavatelů technologií.

Zdroje

- Garamone, J. (2024). Pentagon Says 10K North Korean Troops in Kursk Oblast. US Department of Defense. Publ.: November 4th, 2024. https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3955757/pentagon-says-10k-north-korean-troops-in-kursk-oblast/
- Guseinova, O. (2024). Putin´s Partner. North Korea's cooperation with Russia amid the war against Ukraine. Friedrich Neumann Stiftung. October 2024. https://shop.freiheit.org/#!/Publikation/1807
- Global Times (2024). South Korea's shattered G8 dream shows West is not that into it. Publ.: April 22nd, 2024. https://www.globaltimes.cn/page/202404/1311046.shtml
- Haggard, H. (2024). Korean Support for Kyiv Would Transform Ukraine and Korea's Global Role. Center for Strategic and International Studies. Publ.: October 28th, 2024. https://www.csis.org/analysis/korean-support-kyiv-would-transform-ukraine-and-koreas-global-role
- Sato, H. (2024). South Korea surpasses Japan's per capita GDP in 2022 and 2023. Nikkei Asia. Publ.: December 24th, 2024. https://asia.nikkei.com/Economy/South-Korea-surpasses-Japan-s-per-capita-GDP-in-2022-and-2023
- RDNA3 – Government of Ukraine; World Bank Group; European Commission; United Nations (2024). Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). February 2022 – December 2023. https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf
- The Week (2024). Who are Russia's allies in the war in Ukraine? Publ.: November 4th, 2024. https://theweek.com/news/world-news/russia/955863/who-are-russia-allies-ukraine-crisis

Autor

KAREL SÁL
Analytik

Karel Sál vystudoval politologii na Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde v roce 2016 obhájil disertační práci s názvem Demokracie v krizi nezájmu: účinky využití internetových voleb ve volebním procesu vybraných zemí. Odborně se zabývá problematikou e-Govermentu, internetovými volbami a informační svobodou. Je autorem několika odborných článků, vystupuje na mezinárodních konferencích a je zakladatelem a editorem think-tanku e-politics.cz.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz